

Małgorzata Zdyb

Medal : Józef Piłsudski wódz Legionów Polskich

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 26, 359-360

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zachowanej dokumentacji zdjęciowej stanowią portrety osób (często z dopiskami na awersach lub rewersach fotografii zawierających informacje biograficzne).

Fotografie z powstania styczniowego i niespokojnego okresu przedpowstańowego, oprócz funkcji dokumentacyjnej, pełniły jeszcze inną, niezwykle ważną rolę. Były one w rękę walczącego o swoje prawa narodu potężną bronią, mającą pobudzać ducha Polaków i przekonywać do sprawy polskiej inne narody i rządy europejskie.

Największą popularnością cieszyły się wielokrotnie reprodukowane zdjęcia znanych dowódców. Szczególnie wiele zachowało się portretów Mariana Langiewicza. Zdjęcia te stanowią kopie jednej fotografii niewiadomego autora na tle gładkiego ekranu i pełnej balustrady lub są fotoreprodukcjami portretów graficznych. Kult Langiewicza osiągnął szczyt w czasie jego dyktatury. W tym okresie jego fotografie w formacie wizytowym były sprzedawane w zaborze rosyjskim po rublu za sztukę.

Małgorzata Zdyb

MEDAL – JÓZEF PIŁSUDSKI WÓDZ LEGIONÓW POLSKICH

Il. 1, Popiersie Józefa Piłsudskiego – awers, rewers.

Medal – Józef Piłsudski, wódz Legionów Polskich
Stanisław Roman Lewandowski (1858-1940),
Sygn.: Lewandowski 1916
Cyna, śr. 50 mm
MNKi/N/3146

Stanisław Lewandowski rzeźbiarz i pedagog, studiował w Szkole Sztuk Pięknych w Krakowie u Walerego Gadomskiego, potem w Wiedniu u Edmunda Hellmera i Karola Kundmanna. W 1894 roku przeniósł się do Wiednia, gdzie mieszkał do 1932 roku, utrzymując bliskie kontakty z krajem.

Okres I wojny światowej stworzył okazję do upamiętnienia różnych wydarzeń wojennych. Lewandowski znalazł prawdziwe pole do popisu i najlepszą formę wypowiedzi dla swoich zdolności w medalierstwie. Nie był związany służbą w Legionach, ale działał wśród artystów popierających niepodległościowe dążenia legionistów i ich czyn zbrojny. Podjął w Wiedniu działalność charytatywną na rzecz Legionów. Należał do Naczelnego Komitetu Opieki nad byłymi legionistami oraz wdowami i sierotami po poległych żołnierzach. Założył i prowadził Schronisko dla Legionistów w Wiedniu. Utrzymywał je z pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży projektowanych przez siebie medali i oznak pamiątkowych.

W drugą rocznicę utworzenia Legionów Polskich Lewandowski zaprojektował medal *Józef Piłsudski wódz Legionów Polskich*. Na awersie znajduje się profilowane popiersie brygadiera Piłsudskiego. Na rewersie legionista-husarz depczący smoka, z tarczą z orłem jagiellońskim. W otoku umieścił napis: *Prawem naszym zmartwychwstanie – dziś lub jutro dasz je Panie* – cytat z *Przedświtu* Zygmunta Krasieńskiego. Jest to alegoryczne wyobrażenie walki z zaborcą, którą ucieleśniał Piłsudski. Złoty egzemplarz medalu, wraz z podpisaną przez 50 tysięcy osób deklaracją poparcia dla działań Piłsudskiego wręczono Komendantowi 8 października 1916 roku na spotkaniu z mieszkańcami Krakowa.

Małgorzata Zdyb